

EL FONS FONTANET-MASÓ
DE L'ARXIU D'IMATGES DE L'AJUNTAMENT DE GIRONA
Carme Sais i Dolors Cárceles

Introducció

En el marc de la política de captació de fons promoguda per l'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona (AIAG), l'any 1988 Josep Fontanet i Masó va fer donació de la col·lecció de fotografies estereoscòpiques realitzades per Joan Masó i Valentí entre 1922 i 1963.

Aquest fons, anomenat genèricament Fontanet-Masó, està integrat per 1.074 imatges, corresponents a 1.018 negatius i 1.055 positius, la qual cosa representa un total de 2.073 plaques estereoscòpiques¹.

Joan Masó i Valentí (Girona, 1883-1973)

Vinculat als cercles culturals més dinàmics de les primeres dècades del segle, Joan Masó, apotecari de professió, que va regentar una farmàcia i posteriorment una impremta, va impulsar la revista noucentista *Vida*, i es va dedicar a l'escriptura, la geologia, la botànica, l'excursionisme i la fotografia. El resultat de la seva activitat fotogràfica és el llegat que presentem, una important col·lecció d'imatges de Girona i de diferents punts de Catalunya de gran interès especialment pel que fa al període de 1922 a 1940.

Dues fotografies gironines del 1922 realitzades a la casa Batlle, el retrat de Joan Masó (realitzat pel seu amic Batlle) i la plaça del Gra, inicien la col·lecció Fontanet-Masó, caracteritzada per la meticulositat amb què l'autor va classificar i conservar, tant les plaques de negatius i de positius (parells estereoscòpics), com els positius en paper, ampliacions i contactes en àlbum. Tanmateix, malgrat que Joan Masó no es va dedicar professionalment a la fotografia, com a aficionat va assolir una gran qualitat tècnica, i amb la seva càmera estereoscòpica (Stereoflectoscopi Voigtlander 45 x 107) va realitzar una col·lecció d'imatges de gran valor documental.

Per altra banda, s'ha de destacar el fet que Joan Masó fou el p oner de la fotografia en color a Girona, ja que, de juliol de 1923 a setembre de 1924, va realitzar 21 fotografies en color, sistema autocrom de Lumière, de les quals se'n conserven 18 a l'arxiu del malaurat Emili Massanas. Malgrat l'èxit assolit en la realització dels autocroms, facilitat pels coneixements propis de l'ofici de farmacèutic, aquesta experiència no va tenir una continuació per la dificultat tècnica dels autocroms.

Després de fundar el 1930, amb Josep Xaudiera, la secció de fotografia del GEiEG, l'activitat fotogràfica de Joan Masó va continuar fins a la Guerra Civil. A partir de l'any 1936 la seva producció decreix, és nul·la en alguns moments i s'extingeix el 1955, amb excepció de dues fotografies que daten de 1963 i que corresponen al seu autoretrat i al retrat de la seva esposa (corresponents als números de registre 1.193 i 1.194).

L'obra fotogràfica de Joan Masó ha estat exposada en dues ocasions:

Manifestacions populars a Girona. Els anys 20, Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Catalunya, Delegació de Girona, sala de les Voltes d'en Rosés, Girona, 1975

Autocroms Joan Masó i Valentí 1923-1924, Sala Fidel Aguilar, Ajuntament de Girona, Girona, 1988

El Fons

Si bé l'obra estereoscòpica íntegra de Joan Masó consisteix en imatges documentals i retrats de família, el Fons Fontanet-Masó de l'AIAG es limita a les fotografies d'interès documental. El Fons és conservat en perfecte estat i respecta a seva unitat i el sistema de classificació de l'autor.

Amb tot, i amb l'objectiu de documentar convenientment el fons, farem referència a la totalitat de l'obra fotogràfica.

El total de fotografies realitzades amb la càmera Stereoflectoscopi Voigtlander 45 x 107 és de 1.228, amb plaques, positius i negatius enumerats correlativament de l'1 al 1.194 (la diferència correspon als bisos), datats (del maig de 1922 al juny de 1963), intitulats i arxivats acuradament pel mateix autor.

De cadascun d'aquests negatius, l'autor en va realitzar els corresponents positius estereoscòpics en placa, per tal de permetre la visualització mitjançant el visor estereoscòpic², ampliacions en paper, i contactes en paper convenientment col·leccionats en dos àlbums.

Temàticament destaquen les il·lustracions de la ciutat de Girona, les fires, els monuments, les festes religioses i els banys àrabs, entre d'altres, i pel que fa a la resta de Catalunya, el Fons és el reflex dels viatges i estades de Joan Masó en llocs diversos com la Costa Brava, Barcelona, Pirineus, Vall d'Aran o París.

Característiques tècniques del fons:

1. Parells estereoscòpics: Les mides de les plaques són de 45 x 107 x 1 mm, la mida de cadascuna de les fotografies del parell és de 42 x 42 mm i l'espai de separació de 22 mm. Les plaques utilitzades són de les marques *Hauff (photo-platten)*, *Wellington (anti-screen)*, *Sigurd Balusfeger (portrait-platte)*, *Imperial ("Special" Lantern Plates)* i *Ilford (alpha, lantern plates)*.

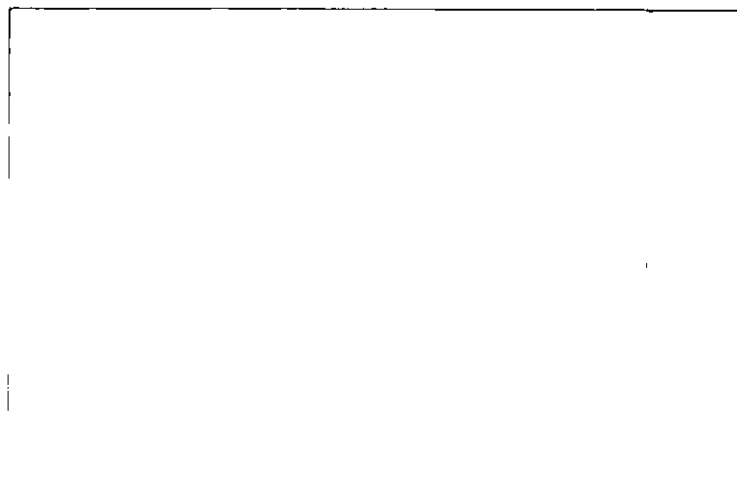
1. 1. Parells estereoscòpics negatius: enumerats, datats, intitulats i classificats per rigorós ordre de registre. Integren el Fons Fontanet-Masó de l'AIAG 826 plaques de vidre i 192 de cel·luloide (material que trobem representat des de 1922).

1. 2. Parells estereoscòpics positius: enumerats, datats, intitulats i classificats temàticament. Integren el Fons Fontanet-Masó de l'AIAG 1.043 plaques en vidre i 12 de cel·luloide (material que va utilitzar per positius des de 1941).

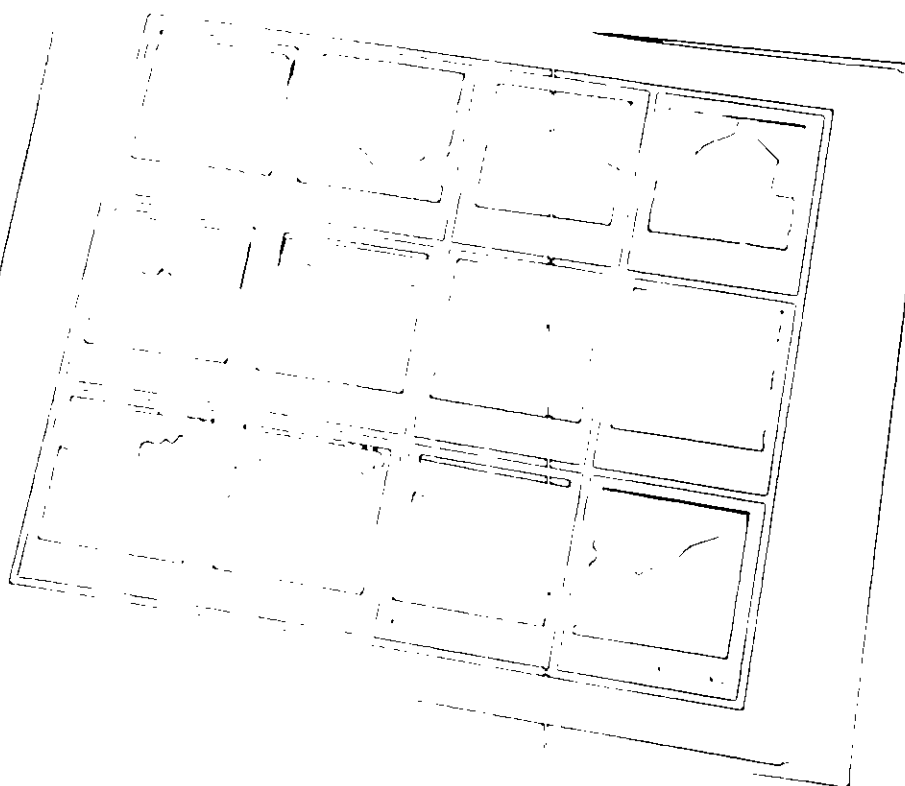
2. Positius en paper

2. 1. Ampliacions positives en paper: enumerades, datades i intitulades. Formen part del Fons Fontanet Masó de l'AIAG 12 ampliacions: número registre 1.136, 988, 964, 934, 893, 891, 884, 802, 800, 792, 484 i G, 471.

2. 2. Contactes positius en paper: enumerats, datats i classificats per rigorós ordre de registre en dos àlbums conservats en una col·lecció particular de Girona.

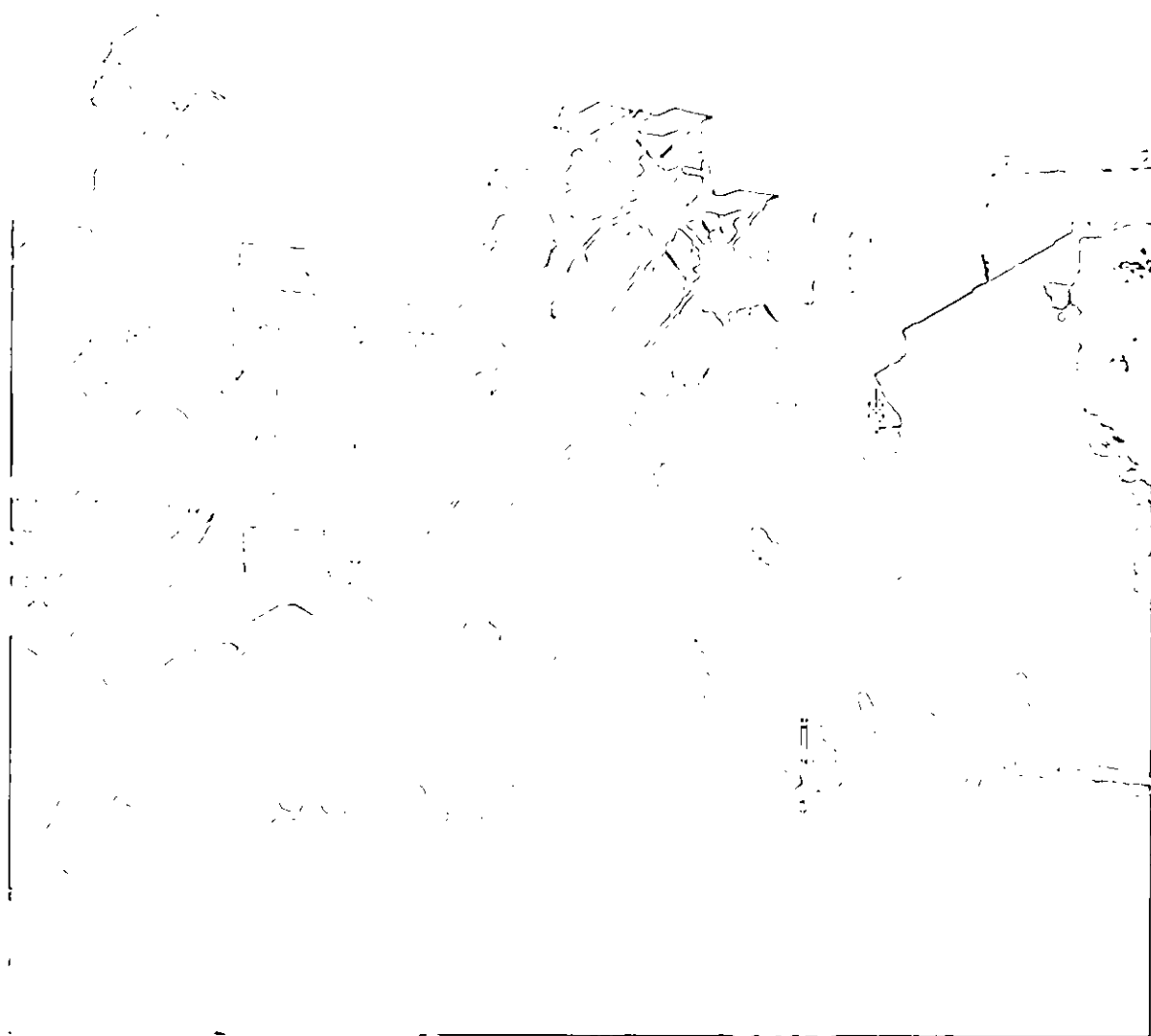
Càmera estereoscòpica *Stereoflectoscopi Votiglander 45 x 107*. Fotografia de Josep Fontanet.

Àlbum de positius en paper. Col·lecció Narcís-Jordi Aragó.

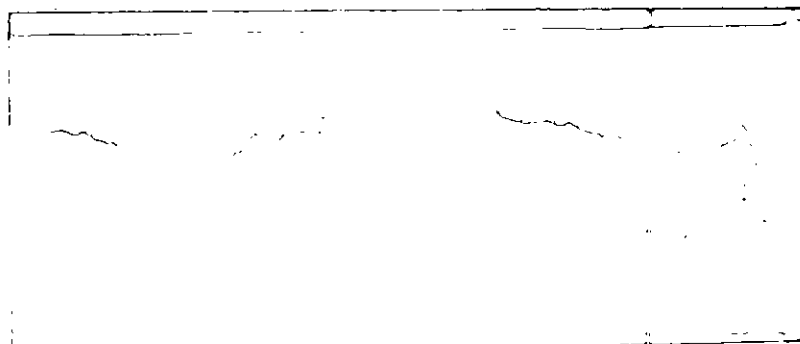
Girona, 4-II-1923. *Pregàries per la pluja a les Creus* (Girona). Obtingut a partir de negatiu en placa de vidre estereoscòpica. Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona. Fons Fontanet Masó, núm. 93

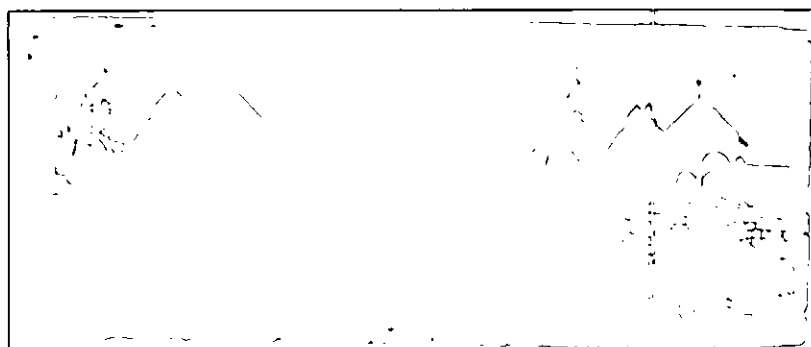
Girona, 1-XI-1922. *Les Fires*. Obtingut a partir de negatiu en placa de vidre estereoscòpica. Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona. Fons Fontanet Masó, núm. 64.

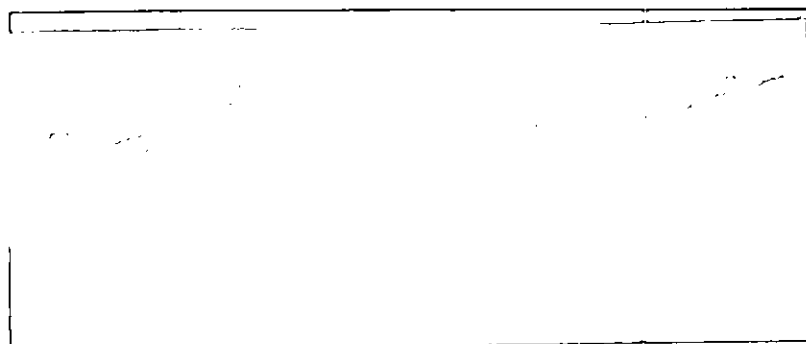
Camprodon, 19-VIII-1953. Obtingut a partir de negatiu en placa de vidre estereoscòpica. Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament de Girona. Fons Fontanet Masó, núm. 1181.

Girona, 18-IV-1923, *L'Onyar des de la meva cambra*. Negatiu en placa de vidre estereoscòpica. Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona. Fons Fontanet Masó, núm. 102

Girona, 23-II-1930, *Banyes Àrabs*. Negatiu en placa de vidre estereoscòpica. Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona. Fons Fontanet Masó, núm. 578.

Tossa de Mar, 1-X-1933. Negatiu en placa de vidre estereoscòpica. Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona. Fons Fontanet Masó, núm. 796.